# EMIL OTT
a
# FRANTIŠEK STORCH.

Rok 1924 zůstane v dějinách českého právnictví zaznamenán černým písmem. Neboť odešli nám v něm poslední tři vynikající mužové, kteří stáli u kolébky české právnické fakulty pražské university, kteří jí věnovali veškery své síly a schopnosti a stali se její chloubou i ozdobou. Po romanistovi Leopoldu Heyrovském, jenž odešel v únoru 1924 (se v. Právník, 1924, str. 97), odebrali se na věčnost v prosinci téhož roku krátce za sebou procesualista Emil Ott (zemřel 15. prosince 1924) a kriminalista František Storch (zemřel 21. prosince 1924).

A nám uložena smutná povinnost, abychom nový ročník tohoto časopisu zahájili posmrtnou vzpomínkou na tyto dva veliké a zasloužilé muže. Dožili se oba požehnaného věku, při němž bylo nutno počítati s odchodem jejich — a přece nelze se ubrániti hlubokému smutku při pomyšlení, že odešli na vždy. Neboť odchodem jich jsme ochuzeni v několika směrech: lidstvo ztrácí v nich čisté a šlechetné charaktery, český národ oddané své syny a česká právní věda své vynikající a šťastné budovatele a horlivé pěstitele.

V době, kdy oni ujímali se práce, ležely v českém právnictví celé lány oborů právních ladem. A bylo k tomu zapotřebí kromě velikých schopností opravdu také neméně velikého nadšení, lásky a vytrvalosti, aby tyto úhory byly proměněny v žírnou půdu, na níž by se ujalo bujné a na-

dějné osení, vydavší těžký, bohatý plod. Maně vzpomínáme, uvědomujíce si obtíže, s nimiž byla spojena tehdy česká vědecká práce, na stařičkého Plška Jiráskova a na jeho slova o »nepojezdný zemi«, na níž kolikrát »jak se založilo, utrhlo se to široko, vzepalo, radlice nechytila a zem vyhodila hák«. A bylo nutno začínati znova.

Ano, bylo třeba ohromné houževnatosti, neúmorné píle i veliké lásky ke zvolenému oboru, aby hory překážek a obtíží byly překonány a dosaženo skvělých výsledků, k nimž se dopracovali i Ott i Storch. A bylo třeba i mnoho obětavosti a odříkání; tak mnoho, že se vzdálenému pozorovateli o tom ani nezdá. Vědecká dráha je sama o sobě již velmi trnitou, tím trnitější však byla těm, kdo byli průkopníky. A bylo velmi bolestno slyšet z úst Ottových, krátce před jeho skonem, pochybnosti, jestli ty oběti, jichž vědecká činnost po celý život jeho si vyžadovala, nebyly přece jen nad míru. Tichý stesk vanul z jeho slov, když pravil pisateli této vzpomínky: »Snad jsem žil příliš jednostranně — jenom pro svou vědu.«

Tím větší vděčností a úctou jsme těmto mužům zavázáni. Díla, jež po sobě zanechali, budou i potomkům našim vždycky dokladem o nehynoucích zásluhách jejich. Nelze nám v této vzpomínce vypočítávati podrobně veškery práce Emila Otta a Františka Storcha. Chceme se obmeziti jen na díla stěžejní.

Emil Ott věnoval se pěstění civilního řízení soudního v jazyce českém a stal se zakladatelem české vědy procesní. Činnost jeho pohybovala se třemi hlavními směry.

Chtěje se dopracovati správného zjištění spojitosti i vývoje jednotlivých útvarů řízení soudního a přispěti tak k porozumění útvarů nyní platných, podjal se historického badání jednotlivých útvarů spadajících do civilního řízení soudního. Této jeho neúmorné, nejvýš svědomité a pracné činnosti děkujeme za vzorná historická vylíčení celé řady jednotlivých útvarů řízení soudního; tak zmateční stížnosti, přísežného seznání stran, řízení upomínacího, soudcovského práva dotazovacího, žaloby vyzývací a určovací, opravného prostředku revise, nesporného řízení a notářství. Nejobsáhlejším dílem do této

skupiny náležejícím, jež rázem Ottovi zjednalo plné uznání v evropském světě právnickém, je spis »Beiträge zur Receptionsgeschichte des römisch-kanonischen Processes in den böhmischen Ländern« (1879), v němž odhaluje a stopuje působení veškerých činitelů, kteří v českých zemích působili k tomu, aby se zde kanonický proces ujal, přes bouře, vlast naši zasáhnuvší, se zde udržel a stal se základem soudního řádu josefínského. Spis tento byl nesen, jak jeho autor sám praví, snahou, »vylíčiti osvětovou vyspělost a právnické nadání našeho národa«. Téže ušlechtilé snaze děkujeme za další práce historické; tak na př. »O vlivu humanismu na rozvoj právních poměrů v Čechách« (Právník, 1878), rektorská přednáška »O osudech právnických studií při universitě Karlo-Ferdinandské« (Právník, 1887), jakož i obsáhlá studie »Das Eindringen des kanonischen Rechts, seine Lehre und wissenschaftliche Pflege in Böhmen und Mähren während des Mittelalters« (Zeitschr. der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte, XXXIV.).

Druhý směr činnosti Ottovy je věnován civilnímu právu procesnímu. Je charakteristické, že Ott, ačkoli se habilitoval za platnosti josefinského civilního řádu soudního a tento řád na české právnické fakultě vykládal téměř po celé čtvrtstoletí, nevěnoval svou literární činnost zpracování tohoto soudního řádu. Byl horlivým průkopníkem moderních směrů v civilním procesu, sledoval bedlivě dlouholeté snahy o reformu práva procesního a přispíval horlivě jak přednáškami v »Právnické Jednotě«, tak pracemi literárními k jejímu zdaru. Věřil, že k reformě dojíti musí a připravoval se pilně na ni. Jenom tím se stalo, že když byly nové procesní zákony v srpnu 1895 vyhlášeny, Ott už v témže roce v zimním semestru (1895-96) na české právnické fakultě — jediný v tehdejším Rakousku — vykládá už toto nové právo, jež znamenalo naproti starému stavu právnímu úplný převrat. A brzy na to dochází k vydání trojdílného spisu »Soustavný úvod ve studium zákonů procesních« (1897—1901), o jehož ohromném významu netřeba zde ztráceti mnoho slov. Nový soudní řád kladl veliké požadavky na ty, kdož jej měli

uváděti v život; na tom, jak budou jeho zásady v životě uskutečňovány, závisel zdar i nezdar veliké této zákonodárné práce. Ottovi šlo o dvojí: jednak o to, aby toto nové řízení soudní bylo v právní život vůbec zavedeno co nejdokonaleji, jednak však i o to, aby to bylo české právnictvo, jež by při tom vydatně pomáhalo, nebo-li, jak sám praví, při zápolení o to, čestně na kolbišti obstálo. A je nesporno, že Ott svým dílem skvěle přispěl k dosažení svého účelu v obojím tomto směru.

Třetí směr vědecké činnosti Ottovy je věnován péči o řízení nesporné. Připraven byl pro tuto nesnadnou a těžko poddajnou látku jednak svými pronikavými studiemi historickými, jednak svým právě vzpomenutým spisem o civilním právu procesním, konečně i úžasnou přímo znalostí přerozmanitých a velmi různorodých zákonů, do řízení nesporného zasahujících. A tak vzniká spis »Geschichte und Grundlehren des öst. Rechtsfürsorgeverfahrens« (1906), v němž šťastně zužitkovány všechny vzpomenuté složky znalostí Ottových; vylíčiv dějiny nesporného řízení, zejména i dějiny notářství, vychází z rozdílů v podstatě ochrany právní, poskytované jednak řízením sporným, jednak řízením nesporným, zjišťuje základní zásady obojího řízení, upozorňuje na rozdíly jejich, ukazuje jednak vliv závad procesních na řízení nesporné, jednak však i vzájemný vztah řízení nesporného k řízení správnímu, takže položeny tu pevné základy pro všechny příští práce z oboru řízení nesporného.

Vedle těchto hlavních děl Ottových je tu řada prací menších, ale stejně pečlivě a důkladně zpracovaných, zasahujících do řízení tu exekučního, tu konkursního, do práva veřejného i mezinárodního. Vynikal Ott neobyčejnou pamětí a suverenním přímo ovládáním právních předpisů, zasahujících do nejrozmanitějších oborů právních.

To, co znamenal Ott pro svůj obor, to znamenal František Storch pro obor práva a řízení trestního. Jest tu mezi nimi i co do postupu práce i co do výsledků nepopíratelná podobnost. Zvolil-li si Ott za předmět svého badání civilní řízení soudní, volí si Storch za předmět své vědecké činnosti především trestní řízení

soudní. Snaží-li se Ott vylíčiti historický vývoj civilního řízení soudního v zemích českých, podniká Storch ve svém dvoudílném soustavně zpracovaném »Řízení trestním rakouském« neméně záslužnou, ale i obtížnou práci, aby vylíčil historický vývoj trestního řízení v zemích českých, a aby ukázal, »jak do soustavy českého práva procesního postupně tu nápodobou, tu vědomým zásahem autority vnikaly cizí prvky, takže konečná jednotnost trestního řádu u nás platného s trestním řádem platným v ostatních zemích rakouských se nám tu jeví výsledkem dlouhého procesu historického« (Kallab, v Právníku, 1921, str. 36.). Vyniká-li dílo Ottovo obzvláštní důkladností a bohatostí svého obsahu, dlužno neméně na díle Storchově obdivovati jeho propracovanost a úplnost, takže odborníci shodují se v úsudku, že není snad sporné neb pochybné otázky, na niž by Storchův spis nedával odpovědi. A prokazuje-li soustavný spis Ottův o civilním řádu soudním theorii i praksi dosud služby neocenitelné, platí totéž plnou měrou i o díle Storchově.

I v ostatních spisech Storchových setkáváme se s týmiž přednostmi; autor jejich snaží se dopracovati se základu a vývoje historických útvarů, jimiž se obírá, a dospěti k hlubokému pojetí věci a ke správnému a všestrannému výkladu dogmatickému, při čemž nezanedbává nikde příležitosti ke srovnávání s právem cizím. To platí zejména o obsáhlém spise Storchově »Vyručení obviněného z vazby vyšetřovací« (1895) i o spise »Zabavení v právu tiskovém« (1908). Tiskovému právu věnoval Storch i po jeho stránce hmotně právní svou pozornost, uveřejniv z tohoto oboru řadu prací, jednak ve Sborníku věd právních a státních (»Studie k tiskovému právu trestnímu,« 1903, »Z rozhraní mezi delikty tiskovými a delikty pořádkovými práva tiskového,« 1915), jednak v Právníku (»Nominatio auctoris v systému tiskové nedbalosti,« 1903, »O immunisování tiskopisů zapověděných a zabavených,« 1912).

Z oboru hmotného práva trestního nesmějí býti pominuty mlčením zejména rektorská přednáška Storchova:

»Význam nynějších snah směrů positivistických ve vědě práva trestního« (Právník, 1904) a práce »O prozatímní osnově trestního zákona z měsíce září 1909« (Právník 1910).

Zbývá říci několik slov v této vzpomínce o Ottovi a Storchovi jako lidech a učitelích. Oba byli vážné, výrazné tváře, na venek nepřístupní, ale uvnitř plni dobroty a ušlechtilosti. O obou lze říci, že řídili se zásadou: honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere. Jako učitelé vynikali svědomitostí i schopností, objasniti sebe spletitější jevy právní, ovládajíce svoje obory co nejdokonaleji; rozdíl byl ve způsobu podání: Ott přednášel s ohněm, Storch vždy klidně.

Jejich význačné postavy budou žíti ve vděčné paměti těch, kdož měli štěstí býti jejich žáky. Jejich díla přežijí i generace jejich žáků — neboť mají zajištěno svoje čestné místo v dějinách. —a.

---

# Finanční prokuratury.

Napsal Dr. JAROSLAV PEKA, finanční prokurátor v Brně.

Pod názvem »K reformě finančních prokuratur« uveřejnil v č. 9 Věstníku min. financí p. vrchní rada dr. Erben od pražské finanční prokuratury článek, jenž zajisté jest způsobilým státi se podnětem diskusse o tomto důležitém, bohužel často nechápavém, ne-li přímo přezíraném úřadě státním. Počátky jeho sahají několik století nazpět, již v Obnoveném zřízení zemském českém (1627) i moravském (1628) uvádí se »Královský prokurátor« mezi nejvyššími úředníky zemskými, resp. zeměpanskými, a tímto historickým vývojem také se vysvětluje značná složitost a mnohostrannost úkolů fin. prokuraturám uložených.

Jejich vnitřní organisace, hierarchické postavení a kompetence byly průběhem času opětně měněny a rozšiřovány, za dob absolutismu posléze r. 1855 pouhým výnosem ministerstva financí (»provisorní služební instrukce pro fin. prokuratury«), za dob ústavních pak nařízením veškerého ministerstva ze dne 9. března 1898 č. 41 ř. z. Proč volena tato